

WYKORZYSTANIE WIEDZY Z PSYCHOLOGII ROZWOJOWEJ W PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ

Wiek przedszkolny

Dzieci w wieku przedszkolnym charakteryzują się:

- Samodzielnością,
 - Odkrywczością myślenia,
 - Budzącą się ciekawością,
 - Potrzebą wiedzy.
-
- **Rozwój fizyczny i motoryczny:** Dziecko w wieku przedszkolnym ma bardzo wrażliwy i giętki kościec, krzywizny kręgosłupa są jeszcze nie ustalone, mięśnie są słabe i wiotkie w związku z tym dziecko jest niewytrzymałe na długotrwały wysiłek fizyczny, szybko się męczy szczególnie przy długotrwałej i jednostajnej pozycji np. daleki spacer. W tym wieku należy zwrócić szczególną uwagę na rozwój fizyczny dziecka, ponieważ bardzo szybko mogą się utrwalić wszelkiego rodzaju wady postawy. Dziecko w wieku przedszkolnym często zapada na choroby górnych dróg oddechowych (niewielki przekrój tchawicy i jamy nosowej, przerost układu limfatycznego). Układ trawienny dziecka jest bardzo wrażliwy na działanie różnych czynników: niewłaściwa dieta, bakterie, nieświeże pokarmy. W układzie nerwowym u dziecka rozwija się koordynacja, czynności dziecka są bardziej skoordynowane, dziecko dłużej odbiera bodźce zewnętrzne jednak szybko się męczy, potrzebuje urozmaicenia w czynnościach, które wykonuje, zwiększa się siła, ruchliwość. Dziecko potrzebuje nadal pomocy w podstawowych czynnościach samoobsługowych (mycie, ubieranie się, wiązanie sznurówek). Jest mało samodzielne.
 - **Formy aktywności dziecka.** Podstawową formą aktywności dziecka w wieku przedszkolnym jest zabawa. Dziecko poprzez zabawę w procesie mimowolnego zdobywania doświadczeń poznaje, uczy się i rozwija procesy poznawcze. Najbardziej charakterystyczne dla dzieci w tym wieku są zabawy tematyczne np. w sklep, dom i zabawy konstrukcyjne (manipulacyjne). Najbardziej rozwijające zabawy polegają na budowaniu, konstruowaniu, rysowaniu, układaniu układanek i innych zajęciach artystycznych, zabawy wymagające udawania, używania małych zabawek. Zabawy w „rozdrabnianie” służą obniżaniu napięcia mięśniowego i wzmacniają kontakty społeczne. Młodsze dzieci dłużej i lepiej bawią się w parach. Nauczyciel czy osoba dorosła pełni rolę obserwatora, wzmacnia poczucie bezpieczeństwa.
 - **Rozwój procesów poznawczych u dziecka w wieku przedszkolnym jest procesem bardzo dynamicznym.** Jest bardzo charakterystyczne, że dziecko w wieku przedszkolnym rozwija się bardzo nieharmonijnie. Niektóre dzieci są bardziej rozwinięte w sferach psychicznych inne natomiast są bardziej rozwinięte w innych dziedzinach.
 - **Należy pamiętać, że dziecko w wieku przedszkolnym pomimo, że rozróżnia podstawowe barwy często nie potrafi prawidłowo używać określeń oznaczających kolory.** Dużą rolę w tym wieku odgrywają ćwiczenia doskonalące zapamiętywanie i różnicowanie barw i odcieni.
 - **Rozwija się słuch werbalny oraz słuch muzyczny.** Dziecko jest w stanie rozróżniać tony pod względem wysokości, siły i barwy. Dzieci w tym wieku bardzo lubią zajęcia muzyczne, chętnie śpiewają, są zainteresowane muzyką. Należy zwrócić szczególną

uwagę, aby dziecko w tym wieku nie przebywało w hałasie, ponieważ wskutek silnego pobudzenia komórek nerwowych nie odróżnia dobrze poszczególnych dźwięków.

- Bardzo ważne są w tym wieku zabawy manipulacyjne. Dziecko manipulując przedmiotami uczy się poznawania jego właściwości poprzez wrażenia dotykowe, wzrokowe i smakowe. Dziecko jest bardzo wrażliwe na bodźce i wrażenia węchowe, smakowe, dotykowe i ruchowe.
- W znaczący sposób rozwija się spostrzeganie, które w znaczący sposób powiązane jest z działaniem (obserwowaniem, oglądaniem, poszukiwaniem). Dziecko lubi przyglądać się przedmiotom koncentrując się przy tym na szczegółach dla niego interesujących. Rozwija się orientacja przestrzenna. Dziecko przedszkolne uczy się poznawać położenie przedmiotów w przestrzeni, orientować się w kierunku ruchu, odróżniać przedmioty według ich kształtów i wielkości, poznawać stosunki przestrzenne pomiędzy przedmiotami.
- Pamięć dziecka przechowuje doświadczenia zabarwione uczuciowo. Dziecko jest w stanie zapamiętać zdarzenia zarówno przyjemne jak i przykre. Pamięć jest bardziej trwała. Wzrasta również dokładność i wierność zapamiętywania. Najwięcej faktów i słów dziecko zapamiętuje poprzez zabawę. Doświadczenie dziecka jest kształtowane w oparciu o pamięć długotrwałą, która ma charakter mimowolny. Dzieci nie starają się zapamiętać jakiegoś faktu, żeby go potem odtworzyć. Zaczynają się pojawiać zaczątki pamięci dowolnej (zapamiętanie, przypomnienie polecenia), którą należy ćwiczyć poprzez naukę piosenek, wierszy, ról na przedstawienia, w toku zabaw dydaktycznych czy gier z regułami. W miarę rozwoju abstrakcyjnego myślenia stopniowo podstawa pamięci dziecka stają się pojęcia abstrakcyjne.
- Uwaga mimowolna koncentruje się głównie na przedmiotach, gdy dziecko zaczyna się nudzić przerywa rozpoczętą czynność. Dzieci skupiają uwagę na czynności, która sprawia im przyjemność i wywołuje zainteresowanie. Zależy to jest jednak od różnych czynników i bodźców zewnętrznych i wewnętrznych. Należy tak kierować uwagę dzieci, aby czynności przez nie wykonywane sprawiały im dużą przyjemność, wywoływały zainteresowanie. Uwaga dziecka może być przyciągana przez obserwowanie zwierząt, różne emocjonujące wydarzenia, oglądanie obrazków, zabawek, widowiska kukielkowe, teatrzyki, filmy rysunkowe itp. U starszych dzieci zaczyna kształtować się uwaga dowolna pod wpływem wydawanych poleceń, zabaw zespołowych, drobnych obowiązków. W związku z tym, że początkowo uwaga dziecka jest bardzo nietrwała nauczyciel powinien tłumaczyć szczegółowo stawiane dziecku zadania oraz zwrócić jego uwagę w określonym kierunku. Rozwój pamięci i uwagi u dzieci wymaga od nauczyciela takiego doboru treści i środków dydaktycznych, aby wywołało zainteresowanie i ciekawość poznawczą.
- O ogromną rolę w rozwoju dziecka ogrywa mowa. Dzieci w wieku przedszkolnym posługują się mową żywą, emocjonalnie zabarwioną. Nie dbają o poprawność językową. W języku małych dzieci występuje wiele neologizmów, porównań, wykrzykników, skrótów, pauz, niedopowiedzeń słów wyrażających prośbę, gniew, protest. Bardzo ważne w tym wieku jest uczenie się mowy poprzez naśladownictwo, poprawność gramatyczną, zasób słów, intonację. Dziecko zadaje wiele pytań, jest bardzo ciekawe świata, a zarazem ma ogromne zaufanie do dorosłych.
- Dzieci w wieku przedszkolnym są na etapie myślenia konkretno - wyobrażeniowego. U niektórych dzieci zauważa się początki myślenia abstrakcyjnego, słowno - pojęciowego. Przejście pomiędzy etapami myślenia ma charakter płynny.
- Zasób pojęciowy dziecka obejmuje w wieku przedszkolnym konkretne rzeczy i zjawiska znane z obserwacji. Spośród pojęć abstrakcyjnych dzieci są w stanie opanować

elementarne pojęcia liczby, kształtu, wielkości, kierunku, odległości i przestrzeni. Należy szczególnie utrwalać pojęcia czasu (określenia odstępów czasowych; dziś, jutro, wczoraj).